

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesta

DPN-WWM.050.69.2025.MM
4148403.16819170.13693099
Warszawa, 14-01-2026

Dotyczy: odpowiedzi na interpelację Posła Artura Jarosława Łackiego i Posłanki Anny Sobolak (znak: K10INT14275)

Temat: nowa edycja programu "Czyste Powietrze" obowiązująca od 31 marca 2025 r. i zagwarantowanie jej skuteczności

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr K10INT14275 Posła Artura Jarosława Łackiego i Posłanki Anny Sobolak przekazuję poniżej odpowiedź.

1. Jakie zmiany wprowadzono w nowej edycji programu, aby wyeliminować błędy poprzedniej?

Nowa odsłona Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” (PPCP), wprowadzona z końcem marca 2025 r., przyniosła szereg usprawnień mających na celu zwiększenie efektywności i dostępności programu.

Kluczowym rozwiązaniem, wychodzącym naprzeciw potrzebom osób najuboższych, jest wprowadzenie Ogólnopolskiego System Operatorów PPCP. Tę rolę w nowej wersji Programu pełnią gminy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW). Jest to rozwiązanie wypracowane w celu wsparcia i ochrony beneficjentów z najwyższym poziomem dofinansowania – osób o najniższych dochodach, często zagrożonych ubóstwem energetycznym, osób starszych i/lub ubogich energetycznie, wykluczonych cyfrowo, grupy narażonej na działania nierzetelnych wykonawców. Ograniczy to nadużycia, które miały miejsce w poprzednich edycjach Programu, takich jak nieuczciwe praktyki akwizytorów/wykonawców, podpisywanie niekompletnych dokumentów, zawyżanie cen usług czy niewłaściwą realizację inwestycji. Za realizację każdego wniosku o dofinansowanie jako operator, gmina lub WFOŚiGW, otrzymuje 1700 zł. Najwyższy poziom dofinansowania (100% kosztów netto) oraz prefinansowanie są dostępne wyłącznie przy wsparciu operatora, co zapewnia mieszkańcom bezpłatną, pełną opiekę na każdym etapie. Z pomocy operatora można skorzystać również przy podwyższonym poziomie dofinansowania (70% kosztów netto). Udział operatora w najwyższym poziomie wsparcia i prefinansowaniu jest obowiązkowy, natomiast przy podwyższonym – opcjonalny.

Według stanu na 2 stycznia 2026 r. funkcję operatora pełni 1375 gmin, co stanowi ponad 55% wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w kraju. Aktualnie dane pokazują, że operatorzy gminni przejęli dużą część procesu, ponad 40% wniosków jest już składanych przy ich udziale, co znacząco ułatwia przechodzenie przez procedury. Wnioski przygotowywane przez operatorów są bardziej kompletne i rzetelne, a kompleksowość ich działań zapewnia trwałe efekty.

Wprowadzono również wymóg przeprowadzenia audytu energetycznego przez złożeniem wniosku o dofinansowanie, co ubezpiecza beneficjenta przed cząstkowymi i nieefektywnymi pracami, wskazując zakres prac koniecznych do przeprowadzenia, w celu redukcji kosztów ogrzewania budynku. Na koniec inwestycji beneficjent wykonuje świadectwo charakterystyki energetycznej, które pokazuje, czy w rzeczywistości efekt ekologiczny został osiągnięty i czy termomodernizacja oraz wymiana źródła ciepła były efektywne.

Po stronie Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), wprowadzono usprawnienia procedur i rozpoczęto aktualizację systemów informatycznych, co ma się przyczynić do usprawnienia pracy WFOŚiGW. Centralna Baza Czystego Powietrza będzie pełnić rolę centralnego repozytorium danych Programu, umożliwiając automatyzację sprawozdawczości, poprawę jakości danych i szybszy dostęp do informacji.

W znacznej większości WFOŚiGW zwiększono liczbę pracowników zajmujących się oceną dokumentów, uruchomiono punkty konsultacyjne oraz możliwość umawiania spotkań online. W wybranych regionach beneficjenci mogą też sprawdzić status swojego wniosku za pomocą wyszukiwarki internetowej. Procedury oceny wniosków i wypłat są stale usprawniane w wyniku dialogu i monitorowania realizacji PPCP.

W celu wsparcia beneficjentów w wyborze wykonawców realizujących prace związane z poprawą efektywności energetycznej budynków oraz wymianą nieefektywnych źródeł ciepła w ramach Programu, trwają prace nad wprowadzeniem listy rekomendowanych wykonawców. Wpis na listę będzie miał charakter doradczy, ułatwiający beneficjentom wybór rzetelnych i sprawdzonych firm. Planuje się, że wykonawcy wpisani na ww. listę będą weryfikowani pod kątem kryteriów formalnych i merytorycznych, potwierdzających m.in. posiadanie odpowiednich uprawnień technicznych do wykonywania prac, doświadczenie w realizacji inwestycji w ramach Programu oraz brak formalno-prawnych zastrzeżeń do prowadzenia działalności gospodarczej. Obecnie trwają prace nad opracowaniem regulaminu, który przed publikacją zostanie poddany konsultacjom branżowym. Za wdrożenie i prowadzenie systemu zgłoszeniowego dla wykonawców odpowiedzialny będzie Instytut Ochrony Środowiska – Państwowym Instytutem Badawczym (IOŚ-PIB) na podstawie umowy zawartej z NFOŚiGW.

Dodatkowo, na ścieżkę rządowych prac legislacyjnych, skierowany został opracowywany przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska (MKiŚ) projekt ustawy o pomocy poszkodowanym w programie Czyste Powietrze (UD346). Projekt przewiduje wprowadzenie mechanizmów prawnych umożliwiających zawieszenie wobec pokrzywdzonego beneficjenta, obowiązku zwrotu dotacji, stosowanie ulg w spłacie zobowiązań, nawet do ewentualnego umorzenia należności. Ustawa ma również wprowadzić możliwość dochodzenia roszczeń od wykonawców, którzy otrzymali zaliczki w ramach umów zawartych z beneficjentami, a nie zrealizowali przedsięwzięć.

2. Czy nowe zasady były konsultowane z przedsiębiorcami, ekspertami branży i samorządami?

Nowa odsłona Programu „Czyste Powietrze”, uruchomiona 31.03.2025 r., została opracowana jesienią 2024 r. w odpowiedzi na wpływające do NFOŚiGW i MKiŚ, uwagi i postulaty zmian Programu. Wersja robocza Programu została poddana szerokim konsultacjom, począwszy od spotkań z poszczególnymi grupami interesariuszy, w tym z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych, przedstawicieli organizacji branżowych urzędów grzewczych i wykonawców, po szerokie konsultacje społecznie (09.12.-27.12.2024 r.). W trakcie zgłoszono szereg propozycji

usprawniających Program, eliminujących nadużycia, obserwowane w ramach zrealizowanych inwestycji we wcześniejszych wersjach Programu.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska stale prowadzi dialog z organizacjami branżowymi oraz przedstawicielami rynku producentów urządzeń grzewczych. Konsultacje odbywają się zarówno w ramach konsultacji publicznych w procesie legislacyjnym projektów aktów prawnych, jak i w toku prac nad wypracowywaniem zmian zapisów programów, wspierających transformację energetyczną oraz poprawę jakości powietrza. Poszukiwane są rozwiązania, które pozwolą lepiej dostosować Program do potrzeb rynku oraz oczekiwań beneficjentów.

3. Jakie mechanizmy kontroli i monitoringu zostały wprowadzone, aby uniknąć powtórzenia problemów z opóźnionymi wypłatami?

Na finansowanie PPCP, Ministerstwo Klimatu i Środowiska zapewniło środki pochodzące ze źródeł zagranicznych:

- 13,9 mld zł z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO);
- 7,7 mld zł z Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS);
- 10 mld zł z Funduszu Modernizacyjnego.

MKiŚ nie stwierdziło przypadków braku środków na realizację Programu przez WFOŚiGW. NFOŚiGW przekazuje środki finansowe do WFOŚiGW zgodnie z przedstawianym przez nie zapotrzebowaniem. Decyzje dotyczące realizacji wypłat podejmowane są samodzielnie przez poszczególne WFOŚiGW.

Wszystkie WFOŚiGW, jako dysponenci środków publicznych, są zobowiązane do zachowania szczególnej staranności przy weryfikacji dokumentów składanych przez beneficjentów w ramach rozliczenia wniosków o płatność. Każdy wniosek podlega szczegółowej analizie, a projekty oceniane są indywidualnie – z uwzględnieniem ich specyfiki, zakresu rzeczowego oraz przedstawionej dokumentacji.

Aby przyspieszyć wypłatę środków i uwzględnić zgłaszane przez beneficjentów oraz wykonawców postulaty, MKiŚ poleciło NFOŚiGW oraz WFOŚiGW nadanie najwyższego priorytetu rozpatrywaniu zaległych wniosków o płatność. NFOŚiGW oraz WFOŚiGW – we współpracy z MKiŚ – wdrożyły działania usprawniające, obejmujące:

- zwiększenie zatrudnienia w zespołach obsługujących Program;
- usprawnienie procesów weryfikacji i rozliczeń;
- wdrożenie tabeli kosztów jednostkowych, która usprawnia i ujednolica zasady oceny kosztów inwestycji;
- dla beneficjentów Programu (finansowanego z FEnIKS), w przypadku braku możliwości częściowej lub całościowej realizacji przedsięwzięcia zgodnie z umową, wprowadzono możliwość przedłużenia terminu realizacji inwestycji;
- w niektórych WFOŚiGW wprowadzono możliwość spotkań online oraz system powiadomień SMS dla beneficjentów lub wyszukiwarkę statusu wniosku;
- prowadzony jest stały dialog z branżą wykonawców tzw. okrągłe stoły regionalne, stosowane są wytyczne porządkujące współpracę WFOŚiGW z wykonawcami, aby zwiększyć terminowość realizacji inwestycji i rozliczeń.

Ponadto NFOŚiGW przygotował szczegółowe zasady, dostępne na stronie Programu, zgodnie z którymi:

- po zatwierdzeniu wniosku do wypłaty, środki powinny zostać przekazane beneficjentowi w terminie nie dłuższym niż 3 dni robocze;
- WFOŚiGW nie mogą oznaczać wniosku jako „zatwierdzony”, jeśli nie przeszedł pełnej oceny formalnej, merytorycznej, księgowej i ewentualnej kontroli;
- jeśli jedyną wątpliwością przy weryfikacji jest wysokość kosztów jednostkowych, możliwa jest szybka wypłata częściowa, zgodna ze stawkami opublikowanymi na stronie Programu;
- po złożeniu przez beneficjenta kompletnych wyjaśnień, WFOŚiGW ma maksymalnie 60 dni na rozliczenie wniosku i wypłatę pozostałej części dotacji.

4. Czy Ministerstwo planuje comiesięczne raportowanie efektów i terminów wypłat, aby zwiększyć przejrzystość programu?

Program „Czyste Powietrze” prowadzony jest przez NFOŚiGW we współpracy z WFOŚiGW. NFOŚiGW posiada niezbędne informacje o realizacji Programu i publikuje je na stronie: <https://czystepowietrze.gov.pl/efekty-programu/czyste-powietrze-w-liczbach>.

Usprawnienie raportowania w ramach programu jest realizowane poprzez wdrożenie w NFOŚiGW Centralnej Bazy Czystego Powietrza, która gromadzi dane z poszczególnych WFOŚiGW.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ - podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM.